

ABSTRAKT

Karmienie piersią jest niezmiernie ważnym etapem życia matki i karmionego osobnika. Zoptymalizowany pod kątem ilościowym jak i jakościowym pokarm kobiecy daje realną szansę dziecku na przetrwanie i prawidłowy rozwój w kluczowych etapach życia organizmu. Głównym celem niniejszej pracy jest rekonstrukcja procesu odstawienia od piersi w populacji Sanoka (woj. podkarpackie) z okresu od XV do XVIII wieku (388 osobników). W niniejszej pracy analiza zjawiska karmienia dziecka mlekiem matki jak również procesu odstawienia dziecka od piersi była wykonana w oparciu tak o metody pośrednie w tym paleodemografię, analizę krzywych wzrastania kości długich oraz obserwację częstości występowania liniowej hipoplazji szkliwa (LEH) jak i metody bezpośrednie z wykorzystaniem badań izotopowych szkieletu.

W pierwszej kolejności przeprowadzono badania paleodemograficzne, które ujawniły, iż próba badawcza jest stosunkowo kompletna, a populacja charakteryzowała się dobrą kondycją biologiczną. Wnioski o dobrych warunkach życia potwierdziły analizy krzywych wzrastania przeprowadzone na 208 kościach długich dzieci i osobników młodocianych. Zarówno makroskopowa analiza LEH (metody Goodman i Rose oraz Reid i Dean) jak i badania mikroskopowe (skaningowy mikroskop elektronowy) wskazały, że w obrębie analizowanej grupy odstawienie od piersi nastąpiło pomiędzy 1.6 a 2.5 rokiem życia. W przypadku badań paleodemograficznych odstawienie od piersi określono na wiek 2 – 3 lat, a w metodzie krzywych wzrastania kości długich czas ten przypadać miał na wiek od 2 do 4 lat.

Analiza trwałych izotopów węgla i azotu wykazała, że początek odstawienia następował ok. 1 roku życia, natomiast całkowite odstawienie miało miejsce pomiędzy 2 a 2.5 rokiem życia. W niniejszych badaniach wykazano, że w przypadku gdy badana populacja cechuje się dobrą kondycją biologiczną określenie czasu odstawienia dziecka od piersi może z powodzeniem opierać się o kompleksowe zastosowanie metod pośrednich.

Słowa kluczowe: Sanok, odstawienie, hipoplazja szkliwa, izotopy, paleodemografia.

Christyanna Czerwik

Janina 5/16/16